

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سند

نظرات استدلالی

طرح اصلاح تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۴۴

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح تبصره (۵) ماده (۵) قانون
سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و
مراکز آموزش عالی کشور

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۶/۲۸

کد خزانه: ۴۰۳۲۰۴۴

۱۴۰۳/۰۷/۰۹

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۲/۷/۴

پژوهشکده شورای نگهبان

طرح اصلاح تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

درباره‌ی مصوبه

طرح یک‌فوریتی «اصلاح تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» که ابتدا با نام «طرح قانون الحاق یک ماده به قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی» مطرح شده بود، بنا به پیشنهاد (۶۲) نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی طرح و در تاریخ ۱۴۰۱/۸/۲۱ اعلام وصول و با اصلاح در متن در کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی که به عنوان کمیسیون اصلی به آن ارجاع شده بود، به تصویب رسید و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «نظر به اینکه مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۲ با تصویب قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، نحوه برگزاری آزمون‌های عمومی و اختصاصی و چگونگی تاثیرگذاری سابقه تحصیلی را تعیین نموده است ولیکن در خصوص نحوه اجرای این قانون توسط دستگاه‌های مسئول ابهامات فراوانی وجود دارد، به‌منظور الزام بر اجرای قانون توسط دستگاه‌های دولتی و تعیین ضمانت اجرای قانون، اصلاحیه ذیل برای الحاق یک ماده و تبصره به قانون مذکور ارائه شده است.»

این طرح در تاریخ ۱۴۰۲/۶/۲۸ با اصلاحاتی در متن و عنوان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۸۳۹/۵۱۹۹۲ مورخ ۱۴۰۲/۷/۱ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در تاریخ ۱۴۰۲/۷/۴، مفاد آن را مغایر با قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۸۶۰۵ مورخ ۱۴۰۲/۷/۴ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور»

ماده واحده -

تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن^۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

تبصره ۵- وزارت آموزش و پرورش مکلف است تمامی زیرساخت‌های لازم جهت اعمال تأثیر قطعی معدل در تعیین تراز و رتبه شرکت‌کنندگان در آزمون سراسری (کنکور) سال ۱۴۰۶ و بعد از آن را فراهم کند و تا موعد یادشده، آزمون سراسری سال‌های ۱۴۰۳، ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ به روال آزمون سراسری سال قبل از سال ۱۴۰۲ برگزار می‌گردد.

▪ دیدگاه مغایرت

الف) اصلی‌ترین بحث در خصوص مصوبه‌ی حاضر، تعارض صلاحیت میان مجلس شورای اسلامی و شورای عالی انقلاب فرهنگی در مسئله آزمون سراسری (کنکور) است؛ توضیح آنکه مطابق تدبیر مقام معظم رهبری، در مواردی که مجلس شورای اسلامی یا شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام به ورود به یک موضوع کرده باشد، نهاد دیگر صلاحیت ورود نخواهد داشت. حال در مسئله آزمون سراسری (کنکور)، اولاً شورای عالی انقلاب فرهنگی قبل از تصویب قانون سنجش و پذیرش دانشجو مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس شورای

---

۱. ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۵- ...

تبصره ۵- در سال اول اجرای این قانون تأثیر سابقه تحصیلی در پذیرش داوطلبانی که دارای سابقه تحصیلی می‌باشند حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) می‌باشد. ...»

اسلامی، مصوبات مختلفی در رابطه با اصل موضوع آزمون سراسری (کنکور) و سنجش و پذیرش دانشجویان داشته است.^۱ فلذا مطابق تدبیر مقام معظم رهبری در مواردی که شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام به وضع قانون کرده باشد، مجلس صلاحیت ورود به صورت مستقل را ندارد. ثانیاً در بند (۲۵) مصوبه مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی تحت عنوان «جایگاه، اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی»، یکی از وظایف این شورا «تصویب ضوابط کلی گزینش مدیران، استادان، معلمان، و دانشجویان، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و فرهنگی و مدارس کشور و تعیین مرجع برای گزینش آنان» تعیین شده است. بنابراین ورود مجلس شورای اسلامی در مقام ضابطه‌گذاری در خصوص چگونگی پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها در تعارض با صلاحیت‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد و این موضوع جزء صلاحیت‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی است. ثالثاً رئیس وقت مجلس شورای اسلامی در نامه مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۸ به مقام معظم رهبری، انتقاداتی را به آزمون سراسری (کنکور) و وضعیت حاکم بر نظام آموزشی کشور وارد می‌کنند و از مقام معظم رهبری درخواست می‌کنند که با دستور ایشان شورای عالی انقلاب فرهنگی یا مجلس شورای اسلامی حذف آزمون سراسری (کنکور) را عملیاتی کنند. مقام معظم رهبری در نامه شماره (۱۱۷۵۲-۱/م مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۸) بدون ذکر نام مجلس، دستور فرمودند که «شورای عالی انقلاب فرهنگی به موضوع ورود

۱. به عنوان مثال آیین‌نامه گزینش اخلاقی داوطلبان ورود به دانشگاه‌ها مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۱۶، سهمیه دانشگاه‌ها مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۳۰، پاره‌ای ضوابط جدید آزمون سراسری دانشگاه‌ها مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۰، کمیته مطالعه و برنامه‌ریزی آزمون ورودی دانشگاه‌ها مصوب ۱۳۶۶/۷/۷، طرح دومرحله‌ای شدن آزمون سراسری دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی مصوب ۱۳۶۸/۸/۹ و تصویب آزمون یک‌مرحله‌ای برای داوطلبان نظام جدید در سال ۱۳۷۶ مصوب ۱۳۷۵/۸/۲۲، از این جمله‌اند.

کند.» رابعاً در جریان تصویب قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور (مصوب ۱۳۹۲/۵/۱۶)، شورای نگهبان در مرحله اول ایرادات خود بیان می‌کند: «انجام کلیه وظایف و اختیارات مقرر در این قانون باید با رعایت سیاست‌های کلی نظام و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد و الا مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی شناخته شد.» در نتیجه مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ایراد شورای نگهبان، یک ماده به مصوبه اضافه می‌کند (ماده (۴) قانون فعلی^۱) و بر لزوم رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی تصریح می‌کند. بنابراین اصل قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور و اصلاحیه‌های آن نیز لزوماً باید با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد. از مجموع این دلایل به دست می‌آید که وضع قانون درخصوص آزمون سراسری (کنکور) و نحوه سنجش و پذیرش دانشجو، در صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی است و هرگونه مصوبه مجلس شورای اسلامی باید با رعایت ضوابط اعلامی شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد. فلذا ماده واحده اصلاحی تبصره (۵) ماده (۵) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور (مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰)، از این حیث که مغایر با مصوبات شورای مذکور است، مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی تلقی می‌شود.

ب) در ذیل ماده واحده حاضر چنین حکم شده است که: «آزمون سراسری سال‌های ۱۴۰۳، ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ به روال آزمون سراسری سال قبل از سال ۱۴۰۲

---

۱. ماده (۴) قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۴- شورا موظف است در اجرای این قانون، سیاست‌های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی را رعایت نماید.»

برگزار می‌گردد.» این حکم ناقض حکمی است که توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است؛ توضیح آنکه شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه (۸۴۳) مورخ ۱۴۰۰/۴/۱۵ و در مصوبه‌ی «سیاست‌ها و ضوابط ساماندهی سنجش و پذیرش متقاضیان ورود به آموزش عالی (پس از پایان متوسطه)»، ضوابط و سازوکارهای مختلفی را در رابطه با پذیرش دانشجو تعیین کرد. همچنین شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسات (۸۵۵) و (۸۶۳) مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۵ و ۱۴۰۱/۳/۱۷ برخی از مواد مصوبه سابق خود را اصلاح کرد. مهم‌ترین محورهای مصوبه سال ۱۴۰۰ شورای عالی مذکور و اصلاحیه‌ی آن در سال ۱۴۰۱ شامل مواردی همچون برگزاری آزمون سراسری (کنکور) در هر سال دو مرتبه، حذف دروس عمومی از آزمون سراسری (کنکور) و افزایش تأثیر قطعی معدل تا ۶۰ درصد است. در شرایط فعلی و با توجه به زمان کم باقی مانده تا آزمون سراسری (کنکور)، دانش‌آموزان بر مبنای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی (حذف دروس عمومی در کنکور و...) برنامه‌ریزی خود را برای مطالعه دروس اختصاصی انجام داده‌اند. در صورتی که در این زمان سازوکار برگزاری کنکور سال ۱۴۰۳ تغییر کند، منجر به تضییع حقوق افرادی خواهد شد که ماه‌هاست برای شرکت در آزمون سراسری (کنکور) برنامه‌ریزی کرده‌اند. با توجه به این توضیحات، برگزاری آزمون سال ۱۴۰۳ به روال آزمون سراسری (کنکور) سال قبل از ۱۴۰۲ با توجه به فاصله زمانی تا زمان برگزاری آزمون سال ۱۴۰۳، مغایر بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی تلقی می‌شود.

■ دیدگاه عدم مغایرت

به موجب مصوبه مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای یادشده به عنوان مرجع عالی «سیاست‌گذاری» در چارچوب سیاست‌های کلی نظام و مجلس شورای اسلامی به عنوان مرجع «قانون‌گذاری» محسوب می‌شوند. مجلس در سال ۱۳۹۲ راجع به نحوه سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی کشور مبادرت به قانون‌گذاری کرده و برای اولین بار تعریف «سابقه تحصیلی» و «شورای سنجش و پذیرش

دانشجو» در آزمون سراسری را تحت عنوان قانون سنجش و پذیرش دانشجو در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ تصویب کرده است. مطابق تدبیر مقام معظم رهبری در مواردی که مجلس شورای اسلامی اقدام به وضع قانون کرده باشد، شورای عالی انقلاب فرهنگی صلاحیت ورود ندارد؛ لذا قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰، معتبر و ملاک اقدام است.

▪ نظر شورای نگهبان

- ۱- ماده واحده مصوب با توجه به مغایرت با مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، خلاف اصل (۵۷) قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- برگزاری آزمون سال ۱۴۰۳ به روال آزمون سراسری سال قبل از ۱۴۰۲ با توجه به فاصله زمانی تا زمان برگزاری آزمون سال ۱۴۰۳، مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان